

5.5.2 Daň z příjmů ze závislé činnosti

Pro způsob zdanění mzdy daní z příjmů ze závislé činnosti je rozhodující, zda má zaměstnanec podepsáno prohlášení k dani.

1. Má-li zaměstnanec podepsáno prohlášení k dani (nesmí je mít podepsáno současně u více zaměstnavatelů), je daň z příjmů srážena ve formě zálohy na daň.
2. Nemá-li zaměstnanec podepsáno prohlášení k dani (např. proto, že zaměstnavatel je jeho dalším souběžným plátcem příjmů ze závislé činnosti a poplatník má podepsáno prohlášení k dani u jiného zaměstnavatele), potom je pro způsob zdanění rozhodující forma zaměstnání a výše hrubé mzdy (viz níže).

Základ pro výpočet daně z příjmů se stanoví takto:

Základ daně (zdanitelná mzda)	=	Hrubá mzda	+	Výhody poskytnuté zaměstnavatelem
----------------------------------	---	---------------	---	--------------------------------------

Další postup se liší podle toho, zda zaměstnanec podepsal prohlášení k dani či nikoliv.

5.5.2.1 Zaměstnanec podepsal prohlášení k dani

Pokud zaměstnanec podepíše prohlášení k dani, zaměstnavatel mu bude vypočítávat a srážet vždy zálohu na daň. Záloha na daň z příjmů ze závislé činnosti je povinná platba, která se sráží v průběhu zdaňovacího období (kalendářního roku), kdy konečná daňová povinnost není ještě známá, a započte se na celoroční daňovou povinnost poplatníka po skončení zdaňovacího období.

Zdanitelná mzda, ze které se počítá záloha na daň, se zaokrouhuje na celé stokoruny nahoru.

Záloha na daň se pak vypočítá procentní sazbou, která činí 15 %. Takto vypočtená záloha na daň z příjmů se zaokrouhuje na celé koruny nahoru. Tato částka však ještě není konečná. Od ní se dále odečtou slevy na dani – viz následující tabulka.

Slevy na dani platné pro rok 2021:

Slevy na dani	Roční částka	Měsíční částka	Poznámka
Základní sleva na poplatníka ¹⁾	27 840	2 320	§ 35ba ZDP
Základní sleva na invaliditu (invalidita 1. a 2. stupně)	2 520	210	
Rozšířená sleva na invaliditu (invalidita 3. stupně)	5 040	420	
Sleva na držitele průkazu ZTP/P	16 140	1 345	
Sleva na studenta ²⁾	4 020	335	
Sleva na manželku (manžela) ³⁾	24 840	---	
Sleva za umístění dítěte (tzv. školkovné) ⁴⁾	max. 15 200	---	§ 35c ZDP
Daňové zvýhodnění - jedno vyživované dítě ⁵⁾	15 204	1 267	
Daňové zvýhodnění - druhé vyživované dítě	19 404	1 617	
Daňové zvýhodnění - třetí a každé další dítě	24 204	2 017	

¹⁾ Tuto základní slevu mohou uplatnit všichni poplatníci. Jde o slevu, na kterou má poplatník nárok v plné roční výši bez ohledu, kolik měsíců byl zaměstnán, popř. kolik měsíců mu plynuly jiné příjmy.

²⁾ Studenti středních škol mají na tuto slevu nárok při denní formě studia. U studentů vysokých škol je možné tuto slevu uplatnit i při kombinované nebo distanční formě studia, a to až do věku 26 let. U doktorského studia na VŠ při prezenční formě je možné uplatnit tuto slevu až do 28 let.

³⁾ Slevu na manželku (manžela) je možné uplatnit, pokud manžel(ka) žije s poplatníkem ve společné domácnosti a jeho (její) příjmy za zdaňovací období nepřesáhly 68 000 Kč. Je možné ji uplatnit až po skončení zdaňovacího období.

⁴⁾ Tato sleva má kompenzovat rodinám výdaje za umístění dítěte do zařízení péče o děti předškolního věku (např. mateřské školy). Může ji uplatnit pouze jeden z rodičů.

⁵⁾ Daňové zvýhodnění na vyživované dítě může uplatnit opět pouze jeden z rodičů. Musí se jednat buď o nezletilé dítě, nebo zletilé dítě do 26 let, které se soustavně připravuje na budoucí povolání studiem. Při uplatnění výše slevy je důležité, zda je dítě posuzováno jako první, druhé nebo třetí a každé další.

Postup při uplatňování slev na daní je následující:

1. odečtou se měsíční částky slev dle § 35ba ZDP (maximálně do nuly)
2. odečte se měsíční částka slevy na vyživované děti (vyjde-li záporná částka, záloha na daň bude nulová a zaměstnanci bude přiznán tzv. daňový bonus, o který se zvýší částka k výplatě (měsíční daňový bonus lze vyplatit jen, pokud jeho výše činí alespoň 50 Kč, maximálně však do výše 5 025 Kč)

PŘÍKLAD

Zaměstnanec má hrubou měsíční mzdu 18 000 Kč a vyživuje jedno dítě. Uplatňuje slevu na poplatníka.

Řešení:

Hrubá mzda	18 000 Kč
Měsíční zdanitelná mzda	18 000 Kč
Záloha na daň před slevami	2 700 Kč
Slevy dle § 35ba	2 320 Kč
Záloha na daň po uplatnění slev dle § 35ba	380 Kč
Sleva dle § 35c (na 1 dítě)	1 267 Kč
Záloha na daň po slevách	0 Kč
Daňový bonus	887 Kč
Sražené zdravotní pojištění zaměstnance (4,5 %)	810 Kč
Sražené sociální pojištění zaměstnance (6,5 %)	1 170 Kč
Částka k výplatě (18 000 Kč + 887 Kč – 810 Kč – 1 170 Kč)	16 907 Kč

PŘÍKLAD

Zaměstnanec má hrubou měsíční mzdu 48 220 Kč a vyživuje dvě děti (první a druhé). Uplatňuje slevu na poplatníka.

Řešení:

Hrubá mzda	48 220 Kč
Měsíční zdanitelná mzda (zaokrouhleno na stovky nahoru)	48 300 Kč
Záloha na daň před slevami	7 245 Kč
Slevy dle § 35ba	2 320 Kč
Záloha na daň po uplatnění slev dle § 35ba	4 925 Kč
Sleva dle § 35c - na jedno dítě	1 267 Kč
- na druhé dítě	1 617 Kč
Záloha na daň po slevách	2 041 Kč
Sražené zdravotní pojištění (4,5 %)	2 170 Kč
Sražené sociální pojištění (6,5 %)	3 135 Kč
Částka k výplatě (48 220 Kč – 2 041 Kč - 2 170 Kč - 3 135 Kč)	40 874 Kč

ÚLOHA 5.5.1

Pan Jaroslav Poslušný byl zaměstnán v roce 2021 u firmy METACO, s. r. o., kde podepsal prohlášení k dani z příjmů. Jeho měsíční mzda činí 40 000 Kč. U zaměstnavatele uplatňuje slevu na poplatníka a daňové zvýhodnění na 2 děti (první a druhé).

Ze mzdy si nechává srážet na soukromé životní pojištění 1 500 Kč a penzijní připojištění 2 000 Kč.

Úkol č. 1: Doplňte do níže uvedené tabulky chybějící částky.

Úkol č. 2: Uveďte účtovací předpisy pro zúčtování měsíční mzdy (včetně pojistného podniku).

Složky mzdy	Kč	MD	Dal
Hrubá mzda	40 000		
Zdanitelná mzda (zaokrouhlena na stovky nahoru)	---	---
Záloha na daň před slevami	---	---
Slevy dle § 35 ba	---	---
Záloha na daň po slevách dle § 35 ba	---	---
Slevy dle § 35c (na děti)	---	---
Záloha na daň po slevách		
Zdravotní pojištění zaměstnance (4,5 %)		
Sociální pojištění zaměstnance (6,5 %)		
Ostatní srážky ze mzdy		
Částka k výplatě	---	---

Pojistné zaměstnavatele	Kč	MD	Dal
Zdravotní pojištění (9 %)		
Sociální pojištění (24,8 %)		

Zvýšení základu daně a vyměřovacího základu pojistného o nepeněžní plnění (tzv. zaměstnanecké benefity)

Zavádění zaměstnaneckých benefitů je v praxi poměrně rozšířené. Jedná se o zaměstnanecké výhody, které zaměstnavatel poskytuje zaměstnanci mimo mzdu.

Zaměstnanecké benefity mohou mít různé daňové dopady, a to jak na straně zaměstnavatele, tak na straně zaměstnance. Důležitým hlediskem pro volbu jejich poskytování je daňová optimalizace, tzn. u každého benefitu se posuzuje, zda se jedná o daňově uznatelný náklad zaměstnavatele a dále, zda daný benefit je zdanitelný příjem zaměstnance, který také vstupuje do vyměřovacího základu pro odvod pojistného.

Cílem zaměstnavatele samozřejmě je to, aby poskytnutý benefit byl daňovým nákladem a podnik z něj nemusel odvádět zdravotní a sociální pojištění (33,8 %).

Pro zaměstnance je zase důležité, aby poskytnutý benefit nemusel danit, tj. aby byl osvobozen od daně z příjmů a zároveň nepodléhal pojistnému (11 %).

PŘÍKLADY zaměstnaneckých benefitů

- var. 1) Zaměstnavatel daňový náklad a zaměstnanec má **osvobozeno od daně** (daňově nejvýhodnější)
- peněžitý příspěvek na stravování (stravenkový paušál) - v roce 2021 max. do výše 75,60 Kč
 - příspěvek na nákup stravenek do 55 % z ceny stravenky (max. 75,60 Kč)
 - nepeněžní příspěvek na vzdělávání (prohlubování a zvyšování kvalifikace)
 - příspěvek na penzijní připojištění a soukromé životní pojištění do 50 000 Kč
- var. 2) Zaměstnavatel nedaňový náklad a zaměstnanec má **osvobozeno od daně**
- příspěvek na rekreaci, zájezdy - osvobození do limitu 20 000 Kč za rok- hradí zaměstnavatel
 - příspěvky na kulturu, sport, masáže, rehabilitace - zpravidla formou vstupenek a poukázek
- var. 3) Zaměstnavatel daňový náklad a na straně zaměstnance **zdanitelný příjem**
- nadlimitní stravenkový paušál (v roce 2021 nad 75,60 Kč)
 - 1 % ze vstupní ceny automobilu, které zaměstnanec může používat pro služební i soukromé účely
 - hodnota přechodného ubytování poskytovaného zaměstnavatelem nad limit 3 500 Kč měsíčně
- var. 4) Zaměstnavatel nedaňový náklad a na straně zaměstnance **zdanitelný příjem** (daňově nevýhodné)
- peněžní i nepeněžní dary zaměstnancům, s výjimkou darů při životním nebo pracovním jubileu do částky 2 000 Kč za rok
 - příspěvek na rekreaci nad limit 20 000 Kč za rok

Jak již bylo výše uvedeno, pokud zaměstnavatel poskytuje zaměstnanci **benefity, které nejsou osvobozeny od daně z příjmů**, musí o jejich hodnotu **zvýšit základ daně i vyměřovací základ pro výpočet zdravotního a sociálního pojištění** (a to obou jeho složek, tj. jak srážky ze mzdy, tak i pojistného placeného zaměstnavatelem).

PŘÍKLAD

Hrubá mzda zaměstnance činí 27 400 Kč, od zaměstnavatele má k dispozici osobní automobil s pořizovací cenou 550 000 Kč. Podepsal prohlášení k dani, uplatňuje slevu na poplatníka a dvě vyživované děti.

Řešení:

Hrubá mzda	27 400 Kč
Zvýšení základu daně (a pojistného)	5 500 Kč
Měsíční zdanitelná mzda (27 400 + 5 500)	32 900 Kč
Záloha na daň před slevami	4 935 Kč
Slevy dle § 35ba	2 320 Kč
Záloha na daň po uplatnění slev dle § 35ba	2 615 Kč
Sleva dle § 35c (na 2 děti)	2 884 Kč
Záloha na daň po slevách	0 Kč
Daňový bonus	269 Kč
Sražené zdravotní pojištění zaměstnance (4,5 % z 32 900)	1 481 Kč
Sražené sociální pojištění zaměstnance (6,5 % z 32 900)	2 139 Kč
Částka k výplatě (27 400 Kč + 269 Kč – 1 481 Kč – 2 139 Kč)	24 049 Kč
Zdravotní pojištění - podnik (9,0 % z 32 900)	2 961 Kč
Sociální pojištění - podnik (24,8 % z 32 900)	8 160 Kč

ZAMĚSTNANECKÉ BENEFITY

Případová studie je zaměřena na zaměstnanecké benefity a jejich dopad jak na straně zaměstnavatele, tak na straně zaměstnance.